

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 2. juni 2005

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces) [af justitsministeren (Lene Espersen)]

1. Ændringsforslag

Justitsministeren har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 30. marts 2005 og var til 1. behandling den 13. april 2005. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Lovforslaget bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III. Betænkningen har været sendt i høring. Den 6. april 2005 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Advokatsamfundet,
Adoption & Samfund,
Hanne Bech, København Ø,
Hans Boserup, Sønderborg,
Ole Dueholm, Silkeborg,
Dansk Arbejdsgiverforening,
Dansk Supermarked Administration A/S,
Hans Engberg, Faaborg,
Foreningen af Statsamtsjurister,
Forsikring & Pension og
1 borgerhenvendelse.

Justitsministeren har over for Retsudvalget kommenteret de skriftlige henvendelser. 1 af de skriftlige henvendelser og ministerens kommentar hertil er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

Deputationer

Endvidere har Forsikring og Pension og Århus Retshjælp mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 16 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. 3 af udvalgets spørgsmål og ministeren svar herpå er optrykt som bilag 3 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse med det stillede ændringsforslag.

Udvalget finder det positivt, at der med lovforslaget lægges op til, at der fastsættes klare og gennemsigtige retningslinjer for beregningen af statens tilskud til de private retshjælpsinstitutioner. Det er vigtigt at være opmærksom på, at de enkelte retshjælpsinstitutioner kan være ret forskellige, f.eks. med hensyn til, hvilke sagsområder man især beskæftiger sig med, og med hensyn til, hvilke persongrupper der typisk henvender sig for at få hjælp. Udvalget lægger vægt på, at der tages hensyn til disse forskelle ved udformningen af de nye tilskudsregler.

Udvalget har derfor med tilfredshed noteret sig justitsministerens svar på spørgsmål nr. 11 og 13, hvor ministeren bl.a. har tilkendegivet, at de nye regler om tilskud ikke vil blive udformet som en ren »taksametermodel« med faste takster pr. sag for retshjælp på de nye trin 1-3, men at tilskudsordningen vil blive udformet sådan, at der – f.eks. gennem et »basistilskud« eller differentierede tilskud, som afhænger af, hvilke sagstyper der behandles – så vidt muligt sikres et fortsat varieret og kvalificeret retshjælpstilbud til gavn for almindelige mennesker i hele landet.

Det Radikale Venstre tilslutter sig lovforslaget, men bemærker at der stadig er brug for øget opmærksomhed på retshjælp – også i et økonomisk perspektiv.

Det forudsættes i lovforslaget, at personer, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, med tilskud fra det offentlige har ret til retshjælp fra en advokat. Retsplejerådet anbefaler i betænkning 1436, at advokaternes honorarer forhøjes. En af begrundelser for at hæve honorarerne er, at de ofte ikke står mål med den rådgivningsindsats, som folk har brug for. Denne bekymring har også Advokatrådet i sine synspunkter og i et høringssvar.

Det Radikale Venstre har endvidere noteret sig svarene fra justitsministeren, hvad angår retshjælpsinstitutionerne. Disse trænger dog stadig til et løft, så de kan fortsætte og udbygge en målrettet hjælp til den gruppe af borgere, som enten alene med baggrund i manglende økonomiske – men ofte også i forståelsesmæssige – forudsætninger, har svært ved at opnå retfærdighed og forklaringer på juridiske problemstillinger.

I en demokratisk retsstat er det vigtigt, at manglende økonomisk formåen ikke forhindrer, at folk får en fair retssag. Det er et retssikkerhedsmæssigt problem, hvis det ikke forholder sig sådan. Derfor ønsker Det Radikale Venstre et øget fokus på retshjælpsområdet. Men lovforslagets forbedringer taget i betragtning stemmer Det Radikale Venstre for det samlede forslag.

Et mindretal bestående af SF og EL mener, at forslaget er et lille skridt på vejen til at sikre bedre adgang til retfærdighed.

Desværre har justitsministeren ikke kunnet få lov af finansministeren til langt om længe at rette op på de stigende økonomiske problemer der er med at få adgang til retfærdighed i Danmark.

Men SF og EL mener, at det er vigtigt, at alle borgere har mulighed for at søge juridisk bistand og få afklaret, hvad deres retsstilling egentlig er, og hvor de skal gå hen. Derfor er det vigtigt, at vi sørger for, at der er en ordentlig retshjælpsdækning. Justitsministeriet svarede for et par år siden Retsudvalget, at da man lagde moms på advokatsalærer tilbage i 1978, skulle det merprovenu, statskassen fik ind, selvfølgelig ikke gå til at dække alle mulige andre udgifter. Det skulle gå til at sikre, at mindrebemidlede kunne få adgang til advokatbistand. I dag kommer der omkring 1 mia. kr. ind i moms på advokatsalærer. Men samlet set bruges der altså kun omkring 200 mio. kr. til fri proces og gratis retshjælp, så der er meget langt igen, men der er faktisk gode muligheder, hvis de pågældende partier ønsker at overholde det løfte, de gav tilbage i 1978. Selv om de ikke opfylder løftet fuldt og

helt, men bare vil være med til at give lidt mere, vil det være en stor hjælp. Som Advokatrådet gør opmærksom på, er det ud fra en demokratisk betragtning lidt svært at forstå, at man vælger at prioritere en meget høj omkostningsdækning til dem, der fører skattesager, frem for at give mulighed for helt basal retshjælp for nogle af dem, der ikke selv kan finde ud af at skrive et brev. De skal have mulighed for at få nogle til at hjælpe sig med at kigge på en lejekontrakt, eller hvad det nu kan være.

Der er dels behov for at give langt større tilskud til retshjælpsinstitutioner, så vi kan få flere, og de kan yde en bedre indsats. Dels for at hæve indtægtsgrænsen for at få fri proces og offentlig retshjælp ved advokat, så et par på dagpenge kan få fri proces eller offentlig retshjælp. Dels for at hæve satserne for offentlig retshjælp ved advokat, så advokaterne kan yde en ordentlig juridisk bistand til dem, der ikke har råd til at betale selv. Samtidig bør vi så også se på en noget mindre restriktiv vurdering af, hvilke sager der kan ydes offentlig retshjælp til. Så man f.eks. kan få hjælp i sager mod offentlige myndigheder. Og man bør se på omkostningsdækningen af advokatudgifter ved fri proces, hvor der har været flere eksempler på, at statens advokat, kammeradvokaten, får en langt højere betaling, end det borgerens advokat kan få dækket ved fri proces, og dermed bliver det langt sværere for borgerne at få en retfærdig retssag, da der ikke er »equality of arms«.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*.

Til § 2

1) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 49, stk. 1, nr. 2, ændres »nr. 1-5« til: »nr. 1-6«.

[Konsekvensændring]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 2, nr. 5.

Birthe Rønn Hornbech (V) Michael Aastrup Jensen (V) Karsten Nonbo (V) Søren Pind (V)
Peter Skaarup (DF) fmd. Kim Christiansen (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Tom Behnke (KF)
Charlotte Dyremose (KF) Frode Sørensen (S) Lissa Mathiasen (S) Morten Bødskov (S)
Per Kaalund (S) Elisabeth Arnold (RV) Simon Emil Ammitzbøll (RV) Anne Baastrup (SF) nfmd.
Line Barfod (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Fólkaflokkurin (FF)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Bilag 1**Oversigt over bilag vedrørende L 132****Bilagsnr. Titel**

1	Henvendelse af 5/4-05 fra Advokatsamfundet vedrørende forringelse af befolkningens mulighed for retshjælp og fri proces
2	Høringssvar vedr. Retsplejerådets betænkning nr. 1436/04 om reform af den civile retspleje III samt kommenteret høringsoversigt, fra justitsministeren
3	Henvendelse af 7/4-05 fra Forsikring & Pension vedrørende anbefalingen om, at man opretholder den blandende ordning, hvor fri proces og retshjælpsforsikring supplerer hinanden
4	Spørgsmål og svar vedrørende retshjælp og moms på advokatsalær
5	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
6	Borgerhenvendelse
7	Henvendelse af 20/4-05 fra Dansk Supermarked Administration a/s
8	Henvendelse af 20/4-05 fra Hanne Bech Christensen, København Ø, vedrørende kommentarer til L 132
9	Tidsplan, som fastlagt på udvalgets møde den 21/4-05
10	Henvendelse af 10/4-05 fra Retsassessor Hans Engberg, Faaborg
11	Henvendelse af 2/5-05 fra Advokatsamfundet
12	Henvendelse af 4/5-05 fra Adoption & Samfund.
13	Henvendelse af 9/5-05 fra Dansk Supermarked Administration a/s
14	Henvendelse af 17/5-05 fra Foreningen af Statsamtsjurister
15	Henvendelse af 18/5-05 fra Hans Engberg, Faaborg
16	Henvendelse af 17/5-05 fra advokat Ole Dueholm, Silkeborg
17	1. udkast til betænkning
18	Henvendelse af 19/5-05 fra Hanne Bech Christensen, Østerbro
19	Ændringsforslag, fra justitsministeren
20	2. udkast til betænkning
21	Henvendelse af 27/5-05 fra Hans Bjørn Engberg, Faaborg
22	Henvendelse af 25/5-05 fra Dansk Arbejdsgiverforening
23	Henvendelse af 29/5-05 fra Hans Boserup, Sønderborg.

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 132**Spm.nr. Titel**

1	Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 4/4-05 fra Advokatsamfundet, og ministerens svar herpå
2	Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 7/4-05 fra Forsik-

-
- ring & Pension, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 3 Spm. om kommentar til borgerhenvendelse, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 4 Spm. om ministerens kommentar til henvendelsen af 20/4-05 fra Dansk Supermarked Administration a/s, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 5 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 20/4-05 fra Hanne Bech Christensen, København Ø, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 6 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 10/4-05 fra Retsassessor Hans Engberg, Faaborg, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 7 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 2/5-05 fra Advokatsamfundet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om kommentar til henvendelse af 4/5 05 fra Adoption & Samfund, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 9/5-05 fra Dansk Supermarked Administration., og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om ministerens kommentar til henvendelsen 17/5-05 fra Foreningen af Statsamtsjurister, til justitsministeren., og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om tilskuddet til retshjælpen, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om ministerens kommentar til henvendelsen af 18/5-05 fra Hans Engberg, Faaborg, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om ministerens kommentar til skriftligt indlæg modtaget fra retshjælpsinstitutter under et foretræde for udvalget den 19/5-05, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om ministerens kommentar til materiale modtaget i forbindelse med fortræde fra advokat Ole Dueholm, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om kommentar til henvendelse 27/5-05 fra Hans Engberg, Faaborg, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 29/5-05 fra Hans Boserup, Sønderborg, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

Bilag 2

En henvendelse til Retsudvalget og justitsministerens kommentarer hertil

Henvendelsen og ministerens kommentar er optrykt efter ønske fra Enhedslisten

Henvendelse af 29/5-05 fra Hans Boserup, Sønderborg

Ministeren anser lovforslag nr. 132 om bl.a. retshjælp som et fremskridt og en forbedring for retssikkerheden.

Hvor imidlertid borgeren er i tvist med det offentlige, er der tale om en forringelse af retssikkerheden og »access to justice«.

I dag gives der ikke retshjælp til tvister med det offentlige, med mindre det offentlige ikke har opfyldt sin pligt til jf. Forvaltningslovens § 7 at give tilstrækkelig vejledning og rådgivning. I lovforslag 132 gives der end ikke retshjælp i tvister med det offentlige uanset at vejledningspligten er tilsi-desat.

I forhold til det offentlige, vil retshjælp trin 3 ikke komme i anvendelse, da offentlige modparter aldrig deltager i forligsforhandlinger. Det antages at forlig med det offentlige er i strid med forvaltningens pligt til at behandle borgerne lige.

»Access to justice« er altså forringet og ikke forbedret. I forhold til det offentlige er retshjælpen begrænset til trin 1 og 2.

Hertil kommer, at dommerkontorerne i de senere år har anlagt en stadig mere restriktiv holdning til ydelse af retshjælp. Udfærdigelse af klage til ombudsmanden dækkes ikke, da ombudsmanden ikke er en del af det offentlige klagesystem. Tvister med Dansk Røde Kors personale i asylcentre dækkes ikke, da Dansk Røde Kors anses at udføre offentlig administration på vegne af Udlændingestyrelsen. Uanset at det dokumenteres, at en embedsmands vejledning og rådgivning jf. Forvaltningslovens § 7 er forkert, vildledende eller mangelfuld, afslår dommerkontorerne at tage stilling hertil og afslår retshjælp ud fra en betragtning om at Forvaltningslovens § 7 om vejledningspligt altid er overholdt.

Antallet af tvister mellem borgerne og den offentlige administration forøges i disse år og antallet af tilfælde, hvor forvaltningen ikke giver tilstrækkelig vejledning og rådgivning vokser i antal. Antallet af offentlige forskrifter, hvor lovteksten ikke er entydig eller klar, men hvor administrationen kræver sagkyndig analyse af lovens forarbejder er stigende.

Antallet af retssager mellem borgerne og forvaltningen udgør et stadigt stigende procenttal af samtlige retssager. Da borgerne kun anlægger sagerne, hvis de kan få dem finansieret, må det antages, at behovet for domstolsafgørelser mellem borgerne og det offentlige reelt er endnu større.

Det er især de ubemidlede borgere, der udsættes for tvister med det offentlige og det er især de ubemidlede borgere, der lider under manglen på retshjælp.

I et antal tilfælde yder advokater alligevel retshjælp til de ubemidlede borgere i tvister med det offentlige, og det viser sig ofte, at det offentlige først efter en sådan advokatintervention ændrer sin afgørelse. Det er ikke rimeligt, at ubemidlede borgere skal være afhængige af, om der findes advokater, der vil hjælpe dem at altruistiske grunde. Statistikken viser, at borgerne kun vandt ret ved den ydede men ikke finansierede advokatbistand. (Jeg stiller gerne statistikken fra mine egne sager til udvalgets rådighed).

Tvisterne mellem de ubemidlede borger og det offentlige er almindeligvis så juridisk krævende, at de ikke kan dækkes af den advokatretshjælp, der giver på landets biblioteker.

Tvister med det offentlige er karakteriseret ved mange aktstykker og nødvendige studier af praksis og forarbejder, der ikke fremgår af lovteksten.

For den store gruppe borgere, der af udlændingemyndighederne er nægtet adgang til at skaffe sig lovlig indtægt udover tiggeri og prostitution, og som har fået inddraget deres kontante ydelser, er der i realiteten ingen retshjælp at få. Fri proces gives sjældent, og hvor den gives, forspildes øjeblikkeligt ofte pga. lang sagsbehandlingstid ved domstolene.

Når der føres retssag mellem det offentlige og den ubemidlede borger, er det ikke ualmindeligt, at kammeradvokaten møder med to advokater, medens den frie proces knapt nok dækker omkostningerne ved en advokats indsats på borgerens vegne. Ydermere får kammeradvokaten betydelig assistance fra sin offentlige klient, medens borgerens advokat ikke kan vente hjælp fra sin klient, der normalt ikke har indsigt i det retsområde, som sagen drejer sig om, og som ofte er så traumatiseret af sin konflikt, at den pågældende er reduceret i henseende til kognitive evner, hukommelse og koncentration. En klar mangel på balance til fordel for den offentlige part.

At negativlisten i retshjælpsordningen nu udvides, således, at dommerkontorerne kan nægte retshjælp, hvor der findes et klageorgan, gør ubalancen større. Et indlæg til et klageorgan kræver ofte meget mere end den ubemidlede borger kan klare. En række forhold, der er relevante for sagens afgørelser, afklares derfor ikke og indgår ikke i klageorganets afgørelse.

Med venlig hilsen

Hans Boserup

Spørgsmål nr. 16:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 29. maj 2005 fra Hans Boserup, jf. L 132, bilag 23.

Svar:

Henvendelsen fra Hans Boserup til Retsudvalget vedrører navnlig den del af lovforslaget, der angår retshjælp. Hans Boserup har endvidere fremsat nogle bemærkninger om fri proces.

Hans Boserup anfører, at i relation til tvister mellem en borger og det offentlige er lovforslaget efter Hans Boserups opfattelse udtryk for en forringelse af retssikkerheden og "access to justice". Hans Boserup henviser bl.a. til udformningen af den såkaldte negativliste for offentlig retshjælp ved advokat, dvs. listen over sagsområder, som ikke er omfattet af advokatretshjælpen.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at med lovforslaget videreføres i overensstemmelse med Retsplejerådets forslag den hidtidige emnemæssige afgrænsning af advokatretshjælpen, dog således at den nævnte negativliste med undtagne sagsområder foreslås kun at skulle gælde for retshjælp på trin 2 og 3 (rådgivning ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning og rådgivning i forbindelse med forligsforhandlinger), jf. pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Med lovforslaget vil negativlisten således ikke længere gælde for retshjælp på trin 1 (helt grundlæggende mundtlig rådgivning), og retshjælp på trin 1 vil derfor fremover kunne gives på alle sagsområder.

Med lovforslaget foreslås negativlisten i overensstemmelse med Retsplejerådets forslag lovfæstet, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 323, stk. 4 og 5), der er formuleret som foreslået af Retsplejerådet. Forslaget viderefører med enkelte præciseringer de gældende regler i § 6, stk. 3 og 4, i bekendtgørelse nr. 1140 af 13. december 2002 om retshjælp ved advokater, med senere ændringer, og der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke tale om, at adgangen til retshjælp emnemæssigt indskrænkes i forhold til de gældende regler.

Hans Boserup har i den forbindelse anført, at advokatretshjælp efter lovforslaget kan afslås, hvor der findes et "klageorgan". Justitsministeriet skal hertil bemærke, at det med forslaget til retsplejelovens § 323, stk. 4, nr. 4, præciseres, at advokatretshjælpen ikke omfatter tilfælde, hvor en tvist er

under behandling ved et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender. De gældende regler må antages at skulle forstås på samme måde, jf. forudsætningen herom i forarbejderne, jf. betænkning nr. 1113/1987 om advokatretshjælp, fri proces og retshjælpforsikring mv. side 80. Endvidere kan der efter lovforslaget fortsat gives advokatretshjælp til *indbringelse* af en klage for et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, samt i tilfælde, hvor en tvist er under behandling ved *andre* klageorganer.

Hans Boserup har endvidere anført, at han har oplevet, at advokatretshjælp afslås i forbindelse med en klage til Folketingets Ombudsmand. Justitsministeriet skal hertil bemærke, at det udtrykkeligt fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 323, stk. 5), at advokatretshjælp kan gives i forbindelse med en klage til Folketingets Ombudsmand.

Hans Boserup har endelig kritiseret adgangen til fri proces navnlig i udlændingesager og størrelsen af vederlaget til advokater, der beskikkes for parter, der har fri proces.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 1 vedrørende lovforslaget, viderefører lovforslaget i overensstemmelse med Retsplejerådets forslag principperne for fastsættelsen af vederlaget til advokater, der beskikkes for parter, der har fri proces, samtidig med at der med lovforslaget lægges op til en væsentlig forhøjelse af de takster, som udmålingen af vederlaget tager udgangspunkt i. Som anført i pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er Justitsministeriet i den forbindelse enig med Retsplejerådet i, at det vederlag til beskikkede advokater, der lægges op til med lovforslaget, vil have en størrelse, der giver mulighed for at føre retssagen på fuldt forsvarlig måde, og at det ikke bør have betydning for fri procesordningen, at en modpart, der ikke har fri proces, eventuelt betaler sin advokat et højere salær. Justitsministeriet er også enig med Retsplejerådet i, at der i denne forbindelse ikke er grundlag for at sondre mellem private modparter og tilfælde, hvor modparten er en offentlig myndighed.

Endvidere bemærkes, at efter lovforslaget henlægges kompetencen til at give fri proces til domstolene i de tilfælde, hvor der efter lovforslaget ikke skal foretages en nærmere vurdering af udsigten til at få medhold i retssagen, og i andre tilfælde til Civilstyrelsen med mulighed for at indbringe Civilstyrelsens afslag på fri proces for en nyoprettet afdeling i Procesbevillingsnævnet, jf. pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Hermed sikres det bl.a., at den endelige afgørelse af, om der skal gives fri proces, i alle tilfælde, herunder i sager mod det offentlige, fremover vil henhøre under en uafhængig instans.

Nogle af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og ministerens svar herpå

Spørgsmålene er optrykt efter ønske fra Enhedslisten.

Spørgsmål 11:

Ministeren bedes uddybe sine bemærkninger til høringssvarene fra de forskellige retshjælpsinstitutioner, herunder redegøre for, hvorfor ministeren ikke vil forhøje basistilskuddet til retshjælpsinstitutionerne. Mener ministeren ikke, at den foreslåede tilskudsordning vil være til ulempe for de små institutioner?

Svar:

Justitsministeriet har tidligere over for Retsudvalget kommenteret høringssvarene over Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene) ("betænkningen"), som lovforslaget bygger på, jf. L 132 – bilag 2.

Som det fremgår heraf, har Københavns Retshjælp i forbindelse med høringen fremsat en række bemærkninger til mulighederne for at basere fordelingen af tilskuddet til private retshjælpsinstitutioner på antallet af henvendelser, en tidsopgørelse pr. sag eller en "kvalitetsrevision" baseret på oplysninger om arbejdets tilrettelæggelse, herunder bemanding, kontrol med konkret sagsbehandling, kursustiltag, stabilitet i fremmøde mv.

Endvidere har Århus Retshjælp, Gellerupparkens Retshjælp og Arbejdernes Retshjælp i Silkeborg anført, at tilskud, som hovedsageligt baserer sig på en afregning pr. sag, ikke er hensigtsmæssig, og at en væsentlig del af tilskuddet bør bevares som "basistilskud". Disse retshjælpsinstitutioner opfordrer desuden til, at man i forsøget på forenkling ikke taber muligheden for at tage individuelle hensyn i f.eks. "basistilskuddet", idet retshjælpsinstitutionerne er forskellige med hensyn til såvel fordeling af sagsområder som rådsøgendes baggrund.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at der med lovforslaget ikke er taget stilling til den nærmere udformning af retningslinjerne for fordelingen af tilskuddet til retshjælpsinstitutioner. Der er således *ikke* tale om, at der med lovforslaget lægges op til nogen bestemt fordeling mellem "basistilskud" og "taksameterilskud", dvs. tilskud baseret på antallet af retshjælpsforretninger på hvert af de tre trin, som lovforslaget opererer med (helt grundlæggende mundtlig rådgivning, rådgivning ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning og rådgivning i forbindelse med forligsforhandlinger).

Med lovforslaget videreføres den gældende regel, hvorefter justitsministeren af statskassen kan yde tilskud til retshjælpskontorer, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 324, 1. pkt.).

Med lovforslaget lægges der op til, at regler om tilskuddets beregning og udbetaling skal fastsættes ved bekendtgørelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 324, 2. pkt.), frem for som i dag, hvor disse forhold alene fremgår af administrativ praksis. Som anført i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, er formålet hermed at skabe større gennemsigtighed med hensyn til vilkårene for at få tilskud og ikke mindst tilskuddets beregning, idet tilskuddet fremover vil blive fordelt efter generelle retningslinjer, der fastsættes ved bekendtgørelse. Efter en vedtagelse af lovforslaget agter Justitsministeriet bl.a. at fastsætte generelle regler om vilkårene for ydelse af tilskud og om tilskuddets beregning og udbetaling samt regler om ansøgningsfrister, dokumentationskrav og udbetalingsterminer.

Som anført i den kommenterede høringsoversigt, vil det, retshjælpsinstitutionerne har anført, indgå i Justitsministeriets overvejelser om udformningen af en ny bekendtgørelse om tilskud til rets-

hjælpsinstitutioner, der vil blive udstedt efter lovforslagets vedtagelse. Det samme vil de henvendelser vedrørende tilskuddet til retshjælpsinstitutioner, som Retsudvalget har modtaget i forbindelse med lovforslagets behandling. Inden udstedelsen af bekendtgørelsen vil der endvidere blive gennemført en høring over et udkast til bekendtgørelse hos berørte myndigheder og organisationer, herunder de private retshjælpsinstitutioner, som i dag modtager tilskud fra Justitsministeriet.

Endvidere bemærkes, at på baggrund af det, der er anført fra retshjælpsinstitutionernes side i forbindelse med høringen over betænkningen og i de nævnte henvendelser til Retsudvalget, forventes de fremtidige retningslinjer for fordelingen af tilskud til retshjælpsinstitutioner udformet således, at tilskuddet ikke udelukkende eller overvejende fordeles efter en "taksametermodel" med faste takster for en retshjælpsforretning på hvert af de tre trin, som lovforslaget opererer med, og således at der under alle omstændigheder – f.eks. gennem et "basistilskud" eller differentierede tilskud afhængig af karakteren af den enkelte retshjælpsinstitutioners sager – sikres et fortsat bredt og varieret retshjælpstilbud.

Spørgsmål nr. 13:

Vil ministeren kommentere vedlagte indlæg modtaget i forbindelse med foretræde dags dato i Retsudvalget.

Svar:

Indlægget, der henvises til i spørgsmålet, vedrører fordelingen af Justitsministeriets tilskud til de private retshjælpsinstitutioner. En række retshjælpsinstitutioner udtrykker bekymring for, at en indførelse af en såkaldt faseopdelt taksametermodel for tilskuddet vil kunne have som konsekvens, at mindre retshjælpsinstitutioner og retshjælpsinstitutioner med særligt "tunge" sagskategorier ikke kan fortsætte.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at der med lovforslaget ikke er taget stilling til den nærmere udformning af retningslinjerne for fordelingen af tilskuddet til retshjælpsinstitutioner. Der er således *ikke* tale om, at der med lovforslaget lægges op til at indføre en såkaldt faseopdelt taksametermodel for tilskuddet til de private retshjælpsinstitutioner – dvs. en model, hvor tilskuddet til den enkelte retshjælpsinstitution udelukkende eller overvejende afhænger af antallet af retshjælpsforretninger på hvert af de tre trin, som lovforslaget opererer med (helt grundlæggende mundtlig rådgivning, rådgivning ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning og rådgivning i forbindelse med forligsforhandlinger).

Med lovforslaget videreføres den gældende regel, hvorefter justitsministeren af statskassen kan yde tilskud til retshjælpskontorer, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 324, 1. pkt.).

Med lovforslaget lægges der op til, at regler om tilskuddets beregning og udbetaling skal fastsættes ved bekendtgørelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 324, 2. pkt.), frem for som i dag, hvor disse forhold alene fremgår af administrativ praksis. Som anført i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, er formålet hermed at skabe større gennemsigtighed med hensyn til vilkårene for at få tilskud og ikke mindst tilskuddets beregning, idet tilskuddet fremover vil blive fordelt efter generelle retningslinjer, der fastsættes ved bekendtgørelse. Efter en vedtagelse af lovforslaget agter Justitsministeriet bl.a. at fastsætte generelle regler om vilkårene for ydelse af tilskud og om tilskuddets beregning og udbetaling samt regler om ansøgningsfrister, dokumentationskrav og udbetalingsterminer.

Høringssvarene over Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene), som lovforslaget bygger på, vil indgå i Justitsministeriets overvejelser om udformningen af en ny bekendtgørelse om tilskud til retshjælpsinstitutioner, der vil blive udstedt efter lovforslagets vedtagelse. Det samme vil de henvendelser vedrørende tilskuddet til retshjælpsinstitutioner, som Retsudvalget har modtaget i forbindelse med lovforslagets behandling. Inden ud-

stedelsen af bekendtgørelsen vil der endvidere blive gennemført en høring over et udkast til bekendtgørelse hos berørte myndigheder og organisationer, herunder de private retshjælpsinstitutioner, som i dag modtager tilskud fra Justitsministeriet.

Som anført i besvarelsen af spørgsmål nr. 11 vedrørende lovforslaget, forventes de fremtidige retningslinjer for fordelingen af tilskud til retshjælpsinstitutioner udformet således, at tilskuddet ikke udelukkende eller overvejende fordeles efter en "taksametermodel" med faste takster for en retshjælpsforretning på hvert af de tre trin, som lovforslaget opererer med, og således at der under alle omstændigheder – f.eks. gennem et "basistilskud" eller differentierede tilskud afhængig af karakteren af den enkelte retshjælpsinstitutions sager – sikres et fortsat bredt og varieret retshjælpstilbud.

Spørgsmål nr. 14:

Vil ministeren kommentere materiale modtaget i forbindelse med fortræde fra advokat Ole Dueholm, jf. L 132 - bilag 16?

Svar:

Advokat Ole Dueholm anfører, at der i befolkningen er et behov for de private retshjælpsinstitutioner, og at det optimale ville være at tilføre yderligere midler til retshjælpsområdet. Ole Dueholm anfører endvidere, at i mangel heraf kunne en omfordeling af de nuværende midler overvejes med henblik på at få mest mulig retshjælp for pengene. Ole Dueholm fremlægger desuden et forslag, som bl.a. omfatter etablering af et "koordinationsorgan/tovholderfunktion" for retshjælp og tilførsel af yderligere midler til en række formål på retshjælpsområdet, herunder forskning, rejselegater, opstart af nye retshjælpsinstitutioner, kurser og konferencer.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at med lovforslaget videreføres den gældende regel, hvorefter justitsministeren af statskassen kan yde tilskud til retshjælpskontorer, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 324, 1. pkt.). Lovforslaget lægger ikke op til at ændre rammen for dette tilskud, der fastsættes ved finansloven, og som for finansåret 2005 udgør 8,9 mio. kr.

Lovforslaget lægger op til, at Civilstyrelsen får det overordnede ansvar for at følge retshjælpsområdet, jf. pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvilket bl.a. indebærer, at Civilstyrelsen skal fungere som koordinator på retshjælpsområdet, herunder i forhold til fri proces, jf. Ole Dueholms forslag herom.

Det, Ole Dueholm i øvrigt har anført, vil indgå i Justitsministeriets overvejelser om udformningen af en ny bekendtgørelse om tilskud til retshjælpsinstitutioner, der vil blive udstedt efter lovforslagets vedtagelse. Inden udstedelsen af bekendtgørelsen vil der endvidere blive gennemført en høring over et udkast til bekendtgørelse hos berørte myndigheder og organisationer, herunder de private retshjælpsinstitutioner, som i dag modtager tilskud fra Justitsministeriet.

Der kan i øvrigt henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 11 og 13 fra Retsudvalget vedrørende lovforslaget.